

Sumelidu, Simone

Το 1^ο Διεθνές Συνέδριο για την Κοινή, τις κοινές και τη διαμόρφωση της κοινής νεοελληνικής, 3-4 Νοεμβρίου 2017, Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη

Neograeca Bohemica. 2017, vol. 17, iss. [1], pp. 87-88

ISBN 978-80-270-4021-6

ISSN 1803-6414

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/142044>

Access Date: 26. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Το 1^ο Διεθνές Συνέδριο για την Κοινή, τις κοινές και τη διαμόρφωση της κοινής νεοελληνικής, 3-4 Νοεμβρίου 2017, Τελλόγειο Ίδρυμα Τεχνών, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη

Simone Sumelidu

Το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη) διοργάνωσε στις 3 και 4 Νοεμβρίου 2017 το 1^ο Διεθνές Συνέδριο για την Κοινή, τις κοινές και τη διαμόρφωση της κοινής νεοελληνικής. Το συνέδριο έλαβε χώρα στο Τελλόγειο Ίδρυμα Τεχνών και ήταν αφιερωμένο στη μνήμη του Μιχάλη Σετάτου, του κορυφαίου Έλληνα γλωσσολόγου, καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ο οποίος απεβίωσε στις 3 Ιουλίου 2017.

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του πρώτου τριετούς κύκλου του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών, ο οποίος με το συνέδριο αυτό ολοκληρώθηκε. Το πρώτο συνέδριο του κύκλου (2015) αφιερώθηκε στην ετυμολογία της ελληνικής γλώσσας, το δεύτερο (2016) στις γλωσσικές επαφές στα Βαλκάνια και στη Μικρά Ασία και το τρίτο (2017) στην Κοινή, τις κοινές και τη διαμόρφωση της κοινής νεοελληνικής. Όπως αποκαλύπτει και ο τίτλος του τρίτου συνεδρίου, τα θέματα των ανακοινώσεων σχετίζονταν με την ελληνιστική κοινή, τη διαμόρφωσή της στον αρχικό χώρο, την επίδραση των υπόλοιπων διαλέκτων στην αττική διάλεκτο και τη σχέση της ελληνιστικής κοινής με τις τοπικές κοινές. Η δεύτερη θεματική ενότητα περιλάμβανε θέματα όπως η διαμόρφωση της νεοελληνικής κοινής, η διαλεκτική της βάση, οι κοινωνικο-οικονομικές, πολιτικές και δημογραφικές συνθήκες που ευνόησαν τη διαμόρφωσή της, ο ρόλος των τοπικών κοινών και πολλά άλλα. Επίσης οι εισηγητές ασχολήθηκαν με το θέμα διαμόρφωσης κοινών στις βαλκανικές και σε άλλες χώρες και με γενικά θεωρητικά ζητήματα σχετικά π.χ. με την τυπολογία των κοινών.

Στο συνέδριο συμμετείχαν ερευνητές με διεθνή αναγνώριση, όπως ο David Britain (Πανεπιστήμιο της Βέρνης, Ελβετία), ο Ranko Bugarski (Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου, Σερβία), ο Peter Trudgill (Πανεπιστήμιο του Φριμπούρ, Ελβετία), ο Χρήστος Τζιτζιλής (Α.Π.Θ., Ελλάδα) κ.ά.

Ο Χρήστος Τζιτζιλής, κορυφαίος Έλληνας διαλεκτολόγος, καθηγητής του Α.Π.Θ., ασχολήθηκε στην ανακοίνωσή του με το ζήτημα της ενιαίας μορφής της ελληνιστικής κοινής και τον ρόλο των αρχαίων διαλέκτων στη διαμόρφωσή της. Αναφέρθηκε στη μορφή της Κοινής στη Μικρά Ασία, στις επιρροές που δέχτηκε από τις άλλες γλώσσες της περιοχής και από την ιωνική διάλεκτο και στα ίχνη αυτών των επιδράσεων στις νεοελληνικές διαλέκτους της Μικράς Ασίας, την ποντιακή και την καππαδοκική.

Ο καθηγητής Χριστόφορος Χαραλαμπάκης, γνωστός Έλληνας γλωσσολόγος, καθηγητής της Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και επιμελητής του πολυσυζητημένου *Χρηστικού λεξικού της Νεοελληνικής Γλώσσας* (Αθήνα 2014), δεν έλαβε μέρος προσωπικά, η ανακοίνωσή του διαβάστηκε από τον Γιώργο Παπαναστασίου, καθηγητή του Α.Π.Θ. Θέμα της ανακοίνωσης ήταν η θέση του Ελευθερίου Βενιζέλου στις διαμάχες για τη γλώσσα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Ο Βενιζέλος ως πολιτικός αναγκάστηκε να λάβει στα ζητήματα της γλώσσας συμβιβαστικές αποφάσεις, αλλά η συνεισφορά του στο θέμα εισαγωγής της δημοτικής στο εκπαιδευτικό σύστημα υπήρξε αναμφισβήτητη. Σύμφωνα με τον Χριστόφορο Χαραλαμπάκη, ο Βενιζέλος εκτιμούσε ιδιαίτερα τη γλώσσα του λαού και από νωρίς κατάλαβε την αναγκαιότητα διαμόρφωσης ενός κοινώς αποδεκτού οργάνου επικοινωνίας όλων των Ελλήνων.

Με το ζήτημα της σερβοκροατικής γλώσσας, ως γλώσσας κοινής στην περιοχή της Σερβίας, Κροατίας, Βοσνίας και Μαυροβουνίου, πολυκεντρικής, με αμοιβαία κατανοητές παραλλαγές, ασχολήθηκε στην ανακοίνωσή του ο Ranko Bugarski από το Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου.

Ο David Britain, καθηγητής του Πανεπιστημίου της Βέρνης, ο Kazuko Matsumoto (Πανεπιστήμιο του Τόκιο, Ιαπωνία) και η Prapararat Promparakorn (Maharakham University, Ταϊλάνδη) παρουσίασαν (με βάση την προσέγγιση της διαδικασίας της διαμόρφωσης της κοινής - koineization - του Trudgill) τη δημιουργία τριών καινούριων διαλέκτων σε τρεις περιοχές όπου οι ιστορικές εξελίξεις έφεραν σε επαφή δύο διαφορετικές γλώσσες ή διαλέκτους. Επρόκειτο για την περιοχή του Fens στην ανατολική Αγγλία, τα νησιά Παλάου στη Μικρονησία και τη γλώσσα του χωριού Ban Khlong Sathon στην Ταϊλάνδη.

Οι τέσσερις προαναφερθείσες ανακοινώσεις αντιπροσωπεύουν τις τέσσερις θεματικές ενότητες του συνεδρίου. Στο συνέδριο επίσης ακούστηκαν ανακοινώσεις και συζητήθηκαν θέματα όπως η διάκριση ανάμεσα στους όρους «πρότυπη» και «κοινή» (Σπύρος Μοσχονάς), η πρώιμη νεοελληνική γραπτή κοινή του 16^{ου} και 17^{ου} αιώνα (Ελένη Καραντζόλα), η διαμόρφωση της κοινής νεοελληνικής γλώσσας και οι σχολικές γραμματικές (Αναστάσιος Τσαγγαλίδης) και πολλά άλλα.

Όπως ανέφερα ανωτέρω, με το συνέδριο αυτό έκλεισε ο πρώτος τριετής κύκλος συνεδρίων του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών για τη διαχρονική και διατοπική μελέτη της ελληνικής γλώσσας. Οι οργανωτές κατάφεραν να προωθήσουν θέματα που αγνοούνταν μέχρι τώρα από τη συνεδριακή δραστηριότητα στην Ελλάδα, να φέρουν στην Ελλάδα κορυφαίους ερευνητές πάνω στα θέματα αυτά και τελευταίο, αλλά εξίσου σημαντικό - να τραβήξουν την προσοχή και το ενδιαφέρον των φοιτητών.